

VEČ LUČI!

Zbirka prav potrebnih, poučnih in aktualnih spisov za slovensko ljudstvo.
Izhaja periodično, najmanj štirikrat na leto.

2. snopič.

Kako naj sina oprostim

vojaščine

in

druge važnejše določbe
glede vojaške dolžnosti.

Uredil JEKLIŠEV.

Cena 30 vin., s pošto 40 vin.

1.—4. tisoč

Dodatek - - -

Pravico imeti in nositi orožje.

(Orožni patent z dne 28. oktobra 1852, št. 223 drž. zak.)

Kdor hoče imeti in nositi kako orožje, mora za to prositi pristojno okrajno glavarstvo, ki sme zanesljivim osebam potrditi orožni list.

Orožni list pa velja samo za tisto orožje, za tisto osebo, tisti namen in za tisti čas, ki je zaznamovan v listu in se mora pred pretekom tega časa zopet ponoviti.

Če se kdo preseli v drug politični okraj, mora predložiti okrajnemu glavarstvu tekom šestih tednov orožni list, da ga vidira, sicer izgubi orožni list svojo veljavo.

Orožni listi se izdajajo za tri leta ali pa za posebne namene (n. pr. ob potovanju). Ako se izgubi orožni list, se sme zahtevati duplikat.

Kdor nosi orožje, mora imeti orožni list vedno pri sebi, ker se mu sicer sme odvzeti taisto, tudi se ne sme orožni list prepustiti kaki drugi osebi.

Za orožni list je treba dvekronskega kolka, prošnje za podelitev lista pa ni treba kolekovati.

Prošnja bi se glasila:

Brez kolka.

C. kr. okrajnemu glavarstvu

v Beljaku.

Ivan Keršič,
trgovec v Št. Jakobu,

prosi za orožni list.

Kot trgovec z mešanim blagom na drobno in debelo večkrat potujem po raznih avstrijskih deželah. Radi varnosti svojega življenja in imečka prosim, da mi c. kr. okrajno glavarstvo dovoli nositi samokres.

Prilagam dvekronski kolek za zaproseni orožni list.

Ivan Keršič.

VEČ LUČI!

Zbirka prav potrebnih, poučnih in aktualnih spisov za slovensko ljudstvo.

Izhaja periodično, najmanj štirikrat na leto.

2. snopič.

Kako naj sina oprostim vojaščine

in

druge važnejše določbe
glede vojaške dolžnosti.

Uredil JEKLIŠEV.

[Lampret Ivan Primorac]

Cena 30 vin., s poštnino 40 vin.

1910

Tisk in zaloga tiskarne Iv. Pr. Lampret v Kranju.

K. k. Studienbibliothek Laibach

Iz miznice uredništva.

Mi, ki živimo sredi vrtinca življenja, imamo čestokrat najlepšo priliko tožiti, kako nas tare velika skrb za človeški obstoj. Vse upira svoje oči po boljšem zaslužku. In tako je prišlo do tega, da našim ljudem primanjkuje domačih delavnih moči. Vojaki pobero revnemu kmetiču najpridnejšega sina, podjetnemu trgovcu ali obrtniku pa najboljšega pomočnika. Včasih pa dobe pozivnico kar dva ali trije mladeniči v eni hiši, kar je seveda hud udarec za marsikoga... Če Te je doletela kaka večja nezgoda, pa si poklican k orožnim vajam, ne išči sveta okrog, temveč kupi si pričujočo knjižico, ki Te pouči, kar slejaliprej rabi vsak moški državljan, ki ima nebroj dolžnosti, seveda pa tudi pravic, katere največkrat ne zna prav uporabljati. Z dolžnostmi nam dovoljujejo, — kar je naravno — tudi pravice in ugodnosti, kakršnih najdeš v tej brošurici prav lep šopek. Zatorej, dragi čitatelj, sezi marljivo po njej in priporočaj jo vsakomur!

Obenem se obračamo do svojih cenjenih čitateljev in privrženecv z uljudno prošnjo, naj nam pošljejo prispevkov, spadajočih v tak ali enak delokrog. Naj nam sporoče vsaj razne želje in nasvete, naj razmišljajo o občekoristnih, poučnih stvareh, katere hočemo v zbirki „Več luči!“ po možnosti ugotoviti. Več glav, več misli! V delu je že nekaj zelo pripravnega gradiva, ki izide v naslednjih zvezkih.

Ta knjižica se dobiva v tiskarni Iv. Pr. Lampreta v Kranju in v vseh knjigarnah v Ljubljani, Gorici, Trstu, Celju, Krškem, Novem mestu i. t. d.

Vse pravice pridržane. — Ponatis ni dovoljen.

030034428

Vojaška dolžnost.

V naši državi mora vsak za to sposoben državljan sam in osebno odslužiti svojo vojaško dolžnost; namestnika si ne more izbrati nihče.

Dolžnost vojaške službe se prične s 1. januarjem tistega leta, v katerem dopolni 21. leto svoje starosti in traja :

1. V vojstvu ali armadi

a) tri leta v liniji, sedem let v rezervi, na kar se pomakne vojak v deželno brambo, kjer mu je služiti še dve leti;

b) deset let v nadomestni rezervi za tiste, ki so se takoj uvrstili v nadomestno rezervo;

2. v vojni mornarici

štiri leta v liniji, pet let v rezervi in tri leta v pomorski brambi;

3. v deželni brambi, oziroma njeni nadomestni rezervi

dvanajst let za tiste, ki so bili takoj uvrščeni v deželno brambo, sicer pa dve leti, kakor smo videli spredaj pri vojstvu.

V liniji služiti se pravi, aktivno biti pri vojaki. Če je kdo potrjen v deželno brambo, mora služiti dve leti aktivno (dejanski), deset let pa neaktivno. Kdor je uvrščen v nadomestno rezervo, se pokliče za osem tednov v vojaško službovanje, poznejša leta pa le na orožne vaje, dokler traja njegova vojaška dolžnost.

Če pa zahtevajo posebne okoliščine, se sme poklicati moštvo prvega rezervnega leta, to so tisti, ki so ravnokar došli tri leta v liniji, in pa zadnji trije naborni letniki nadomestne rezerve tudi v miru v aktivno vojaško službovanje.

Ugodnosti.

Kdo se prideli v nadomestno rezervo?

a) Kandidatje duhovskega stanu (bogoslavci). Njim tudi ni treba hoditi na orožne vaje, oziroma na osemtedensko službovanje.

b) Učitelji (ti se povabijo le ob počitnicah na službovanje).

c) Posestniki podedovanih kmet-
skih posestev, če sami oskrbujejo posestvo in če posestvo donša toliko, da more rediti rodbino petih oseb, a zopet ne daje več nego štirikrat toliko donosa.

č) Oni potrjenci, ki se pridele iz rodbinskih (družinskih) ozirov.

Ker nas posebej zanimata le zadnji dve vrsti potrjencev, hočemo se natančneje pečati le s tema dvema, in sicer naprej s posestniki podedovanih kmet-
skih posestev.

Da je posestvo kmetija in da jo je dotičnik podedoval, se dokaže z izpiski iz

zemljiške knjige, iz posestnega lista ali iz prisojilne listine okrajnega sodišča. Za dokaz, da potrjenec sam oskrbuje posestvo in da to posestvo donaša toliko, kakor zahteva postava, je pa treba prinsti izpričevalo od župana, ki mora biti podpisano in potrjeno od dveh občanov, katera imata tudi sinova, ki sta poklicana k naboru in podvržena vojaški službi, ki pa ne terjata za nju nobene ugodnosti za izpolnjevanje te dolžnosti. Če bi n. pr. kak občan imel sina, ki prosi za enoletno prostovoljstvo, potem njegovo potrdilo na županovem izpričevalu nič ne zaleže.

Iz tega izpričevala se mora natanko razvideti: *a)* v katerem kraju in kateri občini stoji kmetija, katera je hišna številka, kake vrste zemljišče obsega, kolik je obseg posameznih vrst zemljišča in zemljišča skupaj; *b)* koliko državnih davkov vsake vrste — brez deželnih, okrajnih in občinskih doklad — se plačuje; *c)* ali dotičnik sam oskrbuje kmetijo in ali daje toliko zemljiškega do-

nosa, da se od njega samega lahko preživi petero ljudi, a zopet ne daje več nego štirikrat toliko donosa.

Župan mora izrecno potrditi, da je to izpričevalo popolnoma resnično in da sta podpisa obeh občanov prava.

Tako prošnjo je treba vložiti meseca januarja ali februarja, predno se gre k naboru, in sicer pri pristojni politični oblasti, to je pri okrajnem glavarstvu ali mestnem magistratu; vendar se pa more prošnja vložiti tudi pri glavnem naboru, seveda se mora paziti, da so prošnji priložena vsa dokazila, kakor smo jih ravnokar našteli.

Komur se je enkrat priznala taka ugodnost, da je bil uvrščen v nadomestno rezervo, mora toliko časa, kolikor bi moral služiti v liniji, to je po navadi tri leta, vsako leto meseca junija dokazati pri okrajnem glavarstvu (mestnem magistratu), da še vedno obstoje pogoji, radi katerih mu ni bilo treba služiti v liniji.

Če se komu ni priznala taka ugodnost in misli, da se mu godi krivica, se sme v 14 dneh pritožiti pri okrajnem glavarstvu (mestnem magistratu), ki je izdalo prvo razsodbo; če se pa ovrže tudi ta pritožba, dovoljena je v štirih tednih pritožba na ministstvo za deželno brambo

Iz rodbinskih ozirov uživa enake ugodnosti, kakor smo jih našteli pri posestnikih podedovanih kmetij:

1. Edini sin očeta, za vsak prislužek nesposobnega, ali matere vdove, ali če sina ni, edini zet; ta pa le tedaj, ako niso obstale razmere, na katere se opira, že takrat, ko se je oženil.

2. Po očetovi smrti edini vnuk za vsak prislužek nesposobnega deda (starega očeta), ali vdove - babice (stare matere), če nimata sina.

3. Edini brat ali po polu brat bratov ali sester, ki so popolnoma sirote,

kakor tudi edini po polu brat bratov in sester, ki nimajo očeta.

Pravico, zahtevati to ugodnost, ima pa edini zakonski sin, vnuk, brat ali zet samo tedaj, kadar je njegovega oproščenja treba za to, da skrbi za starše, deda, babico, brate, tasta in taščo in ako on izpolnuje to dolžnost.

Enako ugodnost ima tudi nezakonski sin, ako je njegovo oproščenje potrebno za to, da skrbi za svojo rodno mater in če to dolžnost on tudi izpolnuje.

Ta ugodnost se pa more za en in isti čas glede na enega očeta, eno vdovo i. t. d. priznati samo enem sinu. Ako ima tedaj n. pr. vdova dva sina, ne more za oba zahtevati te udobnosti.

Vendar pa se smatra za enakega edinemu sinu, vnuku, bratu, zetu i. t. d. tudi tisti, čigar edini brat ali drugi bratje, svaki a) služijo v liniji ali aktivni deželni brambi ali so izjemno poklicani v

v aktivno službo, seveda če niso ubežniki, *b)* so mlajši od 18 let ali *c)* niso zmožni za noben zaslužek zaradi neozdravljivih duševnih ali telesnih napak.

K osebam, ki so navedene pod črko *a)*, pa se ne prištevajo tisti, ki *a)* služijo čez postavni ali podaljšani čas v liniji vojstva, vojne mornarice ali deželne brambe, *b)* služijo aktivno v vojstvu, vojni mornarici ali deželni brambi, ne da bi jim bilo tega treba.

Tudi te prošnje je vložiti meseca januarja ali februarja pri pristojnem okrajnem glavarstvu, oziroma mestnem magistratu, najkasneje pa pri glavnem naboru, in sicer morajo prositi tisti, katerim na ljubo se ima ugodnost priznati, **torej oče, mati, ded i. t. d.** Prošnji je treba priložiti:

a) Rodovinsko dopovednico, to je izpisek o rodbini iz krstne, poročne in mrliške knjige, ki se dobi v župnišču brez kolkov in brezplačno.

b) Izpričevalo, potrjeno in podpisano od župana in dveh občanov, ki imata tudi sinova, poklicana na nabor, katera pa ne zahtevata nobene ugodnosti za izpolnjevanje vojaške dolžnosti.

Iz tega izpričevala se mora natanko razvideti:

a) ime tistega, za katerega se prosi ugodnost (sin, vnuk, zet), dalje imena onih rodbinskih članov, z ozirom na katere se prosi ugodnost (oče, mati, ded); *b)* potrdilo o nepremičnem posestvu rodbine in eventualno posameznih rodbinskih članov, z oznambo kraja, občine, hiše ali hiš, zemljišča, vrste in obsega zemljišča; *s* čim se živi rodbina ali njen posamezni član, zlasti pa reklamiranec, to je tisti, za katerega se prosi ugodnost skrajšane vojaške službe, in če je res v takih razmerah, da mu je moči zadostno podpirati rodbino; *c)* izkaz vseh državnih davkov, ki se plačujejo posamezno od zemljišča, obrta i. t. d.; *č)*

izjava, ali zavisi vzdrževanje imenovanih rodbinskih članov v resnici od reklamiranca in ali je ta dosedaj in v kaki meri izpolnjeval to svojo dolžnost.

Ako ni dveh takih občanov v občini ali ako ni dveh takih, ki znata brati in pisati, ali pa, ako se občani brez vzroka branijo sploh podpisati izpričevalo, ali ako politična oblast dvomi nad resničnostjo izpričevala, sme ona sama izvršiti potrebne poizvedbe.

Župan mora potrditi s svojim podpisom, da je izpričevalo popolnoma resnično in da sta podpisa obeh občanov prava; razen tega mora tudi izrecno potrditi, da imata občana sinova, katera sta poklicana k prihodnjemu naboru, v katerem letniku stojita ta dva sinova in da ne uživata nobene ugodnosti glede vojaškega službovanja.

Rodovinska dopovednica in ravnokar omenjeno izpričevalo se lahko rabita večkrat, ako na dopovednici župnik, na izpričevalu pa župan ter dva občana potrdijo, da se

razmere niso izpremenile ali se pa natančno opišejo izpremenjene razmere

Ako reklamirani mladenič ni potrjen, seveda ni treba nič razsojati, ali so dani pogoji, da se reklamiranec uvrsti v nadomestno rezervo. Če je pa reklamiranec potrjen, tedaj razsoja naborna (asentna) komisija, ali naj se pripozna ta ugodnost ali ne. Naborna komisija tudi razsoja, ali je oče, ded, tast i. t. d. za vsak prisluzek nesposoben; zato tudi morajo te osebe priti k naboru. Če kljub pozivu ne pridejo k naboru in se tudi ne morejo zadostno opravičiti, zakaj da niso prišle, se prošnja kratkoma zavrne. Vendar pa ni treba priti k naboru tistim osebam:

1. ki so izpolnile že 70. leto, ako je župan potrdil njihovo nesposobnost za prisluzek kot očitno ali splošno znano;

2. katerih nesposobnost je dokazana;

3. ki so se že pri kaki naborni komisiji ali pri kaki drugi preiskavi spoznale zn „popolnoma nesposobne“.

Če pa je dotičnik bolan ali se nahaja v preiskovalnem ali kazenskem zaporu in ne more priti, odloži se rzsodba na prihodnji čas.

Če se prošnji ni ugodilo, dopustna je tekom 14 dni pritožba na deželno vlado (cesarsko namestništvo). Taka prošnja se pa mora vložiti pri okrajnem glavarstvu (mestnem magistratu). Če je tudi deželna vlada zavrgla pritožbo, postane rzsodba pravomočna in se ni mogoče nadalje več pritožiti.

Vzгляд za prošnjo za ugodnost radi rodbinskih razmer:

Brez kolka.

C. kr. okrajnemu glavarstvu

v Logatcu.

Ivan Rupnik, čevljar
v Idriji

prosi, da bi se oprostil njegov sin
Jože redne vojaške službe in se
pridelil v nadomestno rezervo.

A./. Kakor kaže priloženi župnijski izkaz iz
krsrne, poročne in mrliške knjige, je moj sin
Jože rojen 15. aprila 1889 in torej pride letos
na vojaški nabor, dalje se iz tega izkaza
tudi razvidi, da je to moj edini sin.

B. / . Kakor kaže priloženo zdravniško izpričevalo, sem že več let bolan na pljučih, da ne morem na noben način več preživiti sebe in svoje žene Marije.

C. / . Tudi se vidi iz priloženega županskega izpričevala *C*, da nimam nikakega premoženja in da edini sin Jože, ki dela v rudniku, vzdržuje vso rodbino.

Č. / . Priloženo izpričevalo *Č* sta mi dala dva soobčana, ki imata tudi sinova za prihodnji nabor, pa ne prosita oprostjenja. To izpričevalo, ki ga je potrdilo tudi županstvo izpričuje, da se res ne morem preživiti in da je moj edini sin edina opora moji rodbini.

Ker bi s tem sinom izgubil svojo edino pomoč, prosim tedaj:

C kr. okrajno glavarstvo naj to prošnjo predloži naborni komisiji, katera naj blagovoli oprostiti mojega sina Jožeta Rupnika redne prezenčne službe in ga uvrstiti v nadomestno rezervo.

V Idriji, dne 15. januarja 1910

Ivan Rupnik.

Tisti mladeniči, katerim se je priznala ugodnost, da so se iz rodbinskih ozirov uvrstili v nadomestno rezervo, morajo vsako leto, dokler bi morali služiti aktivno v liniji,

to je navadno tri leta, dokazati meseca januarja, da se nahajajo še v razmerah, zaradi katerih se jim je priznala ta ugodnost. To se dokaže s prošnjo, ki naj se vloži pri pristojnem okrajnem glavarstvu (mestnem magistratu), kateri prošnji se morajo pridejati ravno tiste priloge, kakor prošnji za priznanje ugodnosti. Ako se ta prošnja zavrže, je dopustna pritožba v 14 dneh na deželno vlado (cesarsko namestništvo), katera končno odloča o priznanju ugodnosti.

Se eno določbo navaja § 34. vojne postave iz leta 1889, na katero se je mogoče opreti, ako niso dani pogoji za ravnokar naštete ugodnosti radi rodbinskih razmer. Oni mladeniči namreč, katerim ne gre pravica na to ugodnost, se smejo po dovršeni vojaški izučbi (t. j. po 8 tednih) v miru odpustiti na dopust, če za to govore prav posebnega ozira vredne rodbinske razmere. Za to ugodnost naj se prosi pri glavnem naboru ali pozneje pri okrajnem glavarstvu (mestnem magistratu).

Prostovoljci.

Vsak avstrijski državlján, ki ima potrebno telesno in duševno sposobnost ter je dopolnil vsaj 17. leto, se sme prostovoljno zapisati k vojakom, vendar pa mora mladoletnik zato imeti očetovo ali varuhovo dovoljenje.

Kdor je dovršil višjo gimnazijo, višjo realko ali podobne šole ali pa je vsaj 1. marca tistega leta, ko gre k naboru, v zadnjem razredu take šole, katero vsaj do 1. oktobra dotičnega leta z vspehom dovrši, ali kdor napravi za to posebno izkušnjo, ima pravico do enoletnega prostovoljstva. Zato je treba vložiti posebno prošnjo pri c. kr. okrajnem glavarstvu (mestnem magistratu), naslovljeno na dopolnitveno okrajno poveljstvo, pred glavnim naborom ali pa vsaj pri glavnem naboru naborni komisiji (torej ne pri naboru v kakem drugem kraju, kamor stavljenec ni pristojen).

Enoletni prostovoljci služijo redoma na svoje stroške. Če so pa napravili zrelostno izkušnjo (maturo) na kaki srednji šoli in so lepega vedenja ter dokažejo, da ne morejo plačati prispevka, ki se zahteva za vojaško preskrbo, smejo služiti na državne stroške.

Prošnja za enoletno prostovoljstvo bi se n. pr. napravila takole :

Brez kolka.

**C in kr. dopolnitvenemu okrajnemu poveljstvu št. 17
v Ljubljani.**

Prosim ugodnosti kot vojaški enoletni prostovoljec na državne stroške pri c. in kr. pehotnem polku št. 17 v Celovcu z nastopom službe dne 1. oktobra t. l.

V to prilagam :

1. vstopni list c. kr. okrajnega glavarstva v Kranju;
2. zrelostno izpričevalo c. kr. Franc Jožefove državne gimnazije v Kranju;
3. dovoljenje očetovo, ki je notarsko potrjeno;
4. ubožno izpričevalo;
5. rodbinsko dopovednico*);
6. nravstveno izpričevalo.

V Kranju, dne 15. februarja 1910.

Anton Tršan, pravnik.

*) Namesto te se more priložiti krstni list.

Dovoljenje očetovo za vstop v vojaško službo (glej prvi odstavek) bi se morda glasilo takole :

Kolek 1 K.

Izjava.

Jaz, Ivan Mlakar, trgovec v Kranju, dovoljujem svojemu sinu Miroslavu, rojenemu leta 1890 v Kranju in tjakaj pristojnemu, da sme prostovoljno vstopiti k vojakom.

V Kranju, dne 1. februarja 1910.

Ivan Mlakar.

Videlo:

C. kr. okrajno glavarstvo v Kranju.

Tisti, ki vstopijo prostovoljno k vojakom, si smejo izbrati tudi krdelo, v katerem hočejo služiti, samo če imajo za to potrebno sposobnost.

Nabor.

Kdor ima priti k naboru, se mora meseca novembra prejšnjega leta zglasiti ustno ali pismeno pri svojem županstvu.

Brez kolka.

Mestnemu magistratu**v Ljubljani.**

Rojen sem leta 1890 v Zagorju in pridem torej prihodnje leto na vojaški nabor v prvem starostnem razredu. Ker je v Ljubljani moje stalno bivališče, se s tem zglašam in prosim, da se moje zglasilo vzame v vednost.

V Ljubljani, dne 5. novembra 1909.

Ivan Čobal, krojaški pomočnik
v Židovski ulici št. 3.

Glavni nabor (novačenje) se vrši redoma vsako leto od 1. marca do 1. aprila; poznejši nabori se vrše po potrebi

K naboru se skličejo vsako leto po trije starostni razredi. Vsi mladeniči, ki so rojeni enega leta od 1. dne meseca januarja do 31. dne meseca decembra, tvorijo skupaj en starostni razred ki se imenuje pričenski z najmlajšim I., II, ali III. starostni razred. Mladič, ki so bili rojeni 1890 in pridejo leta 1911 prvičkrat na nabor, spadajo v I. starostni razred, mladeniči, rojeni 1889, v II. in tisti, ki so bili rojeni 1888, v III. starostni razred.

Naborna dolžnost, to je dolžnost hoditi k naborom preneha z izpolnjenim 23. letom, ako je kdo sploh izpolnil to dolžnost. Kdor pa ni izpolnil te dolžnosti ali je ni izpolnil pravilno iz kakršnegakoli vzroka, ostane podvržen tej dolžnosti do 31 decembra tistega leta, v katerem izpolni svoje 36. leto. To velja posebno pri vojaških beguncih.

Vsak mora priti na nabor v oni okraj, kjer ima svojo domovinsko pravico. Če mu je iz kateregakoli vzroka to nemogoče, mora pravočasno pri pristojni politični oblasti (okrajnem glavarstvu ali mestnem magistratu, kamor spada domovinska občina) vložiti prošnjo, da se mu dovoli iti na nabor v onem okraju, kjer tedaj biva.

Kolek 1 K.

C. kr. okrajnemu glavarstvu

v Litiji.

Peter Drnovšek, rudar
v Ljubnem, vojaška ul.
št. 12

prosi, da se mu dovoli iti na
nabor v Ljubnem na Štajerskem.

Ker sem pristojen v občino Kolovrat, bi se moral v marcu t. l. zglasiti pri naborni komisiji v Litiji.

Jaz bivam že več let kot rudar v Ljubnem in sedaj zaslužim povprečno po 20 kron na teden. Ker bi jako težko mogel dobiti potrebni denar za vožnjo v Litijo in nazaj, razen tega bi pa tudi izgubil vsaj dva dni zaslužka, prosim, da mi c. kr. okrajno glavvarstvo dovoli, da grem na letošnji vojaški nabor v Ljubnem.

Peter Drnovšek.

Orožne vaje.

Kdor se nahaja v rezervi ali pa nadomestni rezervi, mora napraviti vsaj tri orožne vaje, ki smejo trpeti kvečjemu štiri tedne. V pomorski brambi se ne delajo orožne vaje.

Če je kdo bolan, če so njegove rodbinske razmere take, da ne more od doma, če biva stalno v inozemstvu ali ga zadržujejo kaki drugi izredni slučajji, sme vložiti prošnjo za preložitev orožne vaje na poznejši čas.

Kolek 1 K.

**C. in kr. dopolnitvenemu okrajnemu poveljstvu
v Mariboru.**

Karel Gradišnik, čevljar

pri Sv. Marjeti prosi za preložitev orožne vaje
iz zdravstvenih ozirov.

- A* ·/. Po pozivnici *A* bi moral iti letos na orožno vajo v mesecu septembru. Kakor kaže priloženo zdravniško izpričevalo *B*, sem v aprilu letošnjega leta obolel na vročinski bolezni (tifusu), da še sedaj nisem popolnoma zdrav. Ker bi vojaški napor gotovo občutno škodovali mojemu še rahlemu zdravju, prosim, da mi c. in kr. dopolnitveno okrajno poveljstvo preloži orožno vajo na prihodnjo pomlad.

- C* ·/. Vojaški potni list (pas) prilagam pod *C*.
Karel Gradišnik.

Kolek 1 K.

**C. in kr. dopolnitvenemu okrajnemu poveljstvu
v Celovcu.**

- A* ·/. Dobil sem priloženo pozivnico *A*, da moram v majniku na štiritedensko orožno vajo. Kakor se podrobno razvidi iz priloženega občinskega izpričevala *B*, mi je v marcu t. l. pogorela hiša z vsem gospodarskim poslopjem

vred. Ker sem ravno sedaj na pomlad pričel graditi novo hišo in ker nimam nikogar, ki bi me mogel v moji odsotnosti nadomestovati, prosim, da se mi orožna vaja preloži na prihodnje leto ali vsaj na jesen letošnjega leta.

Žihpolje, dne 15. aprila 1910.

Anton Hribernik,
posestnik v Žihpoljah št. 12.

Če je preskrba žene, zakonskih ali nezakonskih otrok, staršev ali bratov ter sester od delovnih dohodkov kake k orožnim vajam poklicane osebe, sme ta prositi za preskrbnino, ako ne dobiva za časa orožne vaje svoje plače ali mezde še nadalje, ali pa je z ozirom na osebne razmere poklicanega smatrati, da ni v nevarnosti preskrba svojcev. Zato se pozivnici za orožno vajo priloži poseben vzorec, katerega naj poklicanec izpolni in odpošlje oni politični oblasti, ki mu je poslala pozivnico, ali pa naj jo gre ustno izpolnit k tej oblasti ter prinese seboj pozivnico in vojaški potni list.

Štiri tedne po končani orožni vaji preneha pravica zahtevati preskrbnino. Preskrbnina se izplačuje tedensko po posebnih poštnih nakaznicah in znaša za vsak dan 50 odstotkov one mezde, ki jo imajo navadni delavci v onem sodnem okraju, kjer je bil poklicanec nazadnje v delu; če je bil zavarovan pri kaki bolniški blagajni, so merodajne dneve, ki so bile podlaga za varovanju.

Vse vloge, prošnje, priloge i. t. d. glede take preskrbnine so kolka proste. Prošnjo vložiti sme samo pozvanec, ne pa žena, starši ali otroci, za katere ima skrbeti pozvanec.

Isto pravico zahtevati tako preskrbnino imajo tudi tisti, ki so iz rodbinskih razmer uvrščeni v nadomestno rezervo in poklicani na vojaško izučbo.

Ženitev.

Predno kdo ni bil trikrat na naboru ali ni bil izbrisan pri naboru zavljo kake posebne napake (n. pr. če je šepast, grbast i. t. d), se ne sme ženiti, sicer bi se kaznoval z denarno globo od 60 do 600 kron. Le v posebno ozira vrednih slučajih sme domobransko ministrstvo izjemoma dovoliti ženitev, kar pa nikakor ne ovira, da bi dotičnik potem ne bil pot jen in moral nositi vojaško suknjo.

Črna vojska.

Vsi državljani, ki so zmožni nositi orožje in ne pripadajo niti vojstvu, niti mornarici, nadomestni rezervi ali deželni brambi, spadajo od svojega 19. do 42. leta v takozvano črno vojsko ter se smejo poklicati v vojake le, če grozi vojska ali pa je že izbruhnila.

Vojaška taksa.

Po novi postavi iz leta 1907 plačujejo vojaško takso le tisti, katerih letni dohodki presegajo 1200 K in so torej podvrženi osebno - dohodninskemu davku ter niso bili potrjeni tudi v zadnjem starostnem razredu, ali pa so bili pozneje, predno so doslužili svojih 12 let, iz kakršnegakoli vzroka izpuščeni iz vojaške službe ali oproščeni vojaške obveznosti.

Vendar se pa morajo vse take vojaščine oproščene osebe meseca januarja vsakega leta ustno ali pismeno zglasiti pri županstvu, kjer so bivale 1. januarja dotičnega leta, najsi bodo osebni dohodniki podvržene ali ne. Za taka zglasila se dobe pri županstvih ali pri političnih oblastvih posebni vzorci, katere je treba primerno izpolniti, in sicer se morata za vsako zglasitev izpolniti dva vzorca popolnoma enako.

Vojaška taksa znaša pri dohodkih:

	od več nego	do	se plača
	k r o n		kron
1. razred . . .	1200	1300	6
2. " . . .	1300	1400	7
3. " . . .	1400	1600	9
4. " . . .	1600	1800	11
5. " . . .	1800	2000	13
6. " . . .	2000	2400	17
7. " . . .	2400	2800	23
8. " . . .	2800	3200	29
9. " . . .	3200	3600	35
10. " . . .	3600	4000	43
11. " . . .	4000	4800	55
12. " . . .	4800	5600	70
i. t. d.			

Tudi starši, katerih letni dohodki presegajo 4000 kron, so pod gotovimi pogoji dolžni plačevati takso za sinove. Ta taksa znaša polovico zneska, ki bi ga morali plačati sinovi.

Okrajno glavarstvo naznani vsako leto vsakemu zavezancu vojaško takso s posebnim plačilnim nalogom, zoper katerega je možno vložiti priziv tekom 14 dni. Pla-

čati se mora vojaška taksa vsako leto 1. oktobra.

Vse poizvedbe, vloge in prizivi s prilogami in dokazili vred, ki se tičejo vojaške takse, so kolka proste.

Brez kolka.

C. kr. okrajnemu glavarstvu

v Tolminu.

S plačilnim nalogom št. 25 z dne 25. julija 1910 se mi je odmerila vojaška taksa po tretjem razredu v znesku 9 kron.

Ker pa jaz nimam dohodkov nad 1200 K in me je na moj priziv tudi c. kr. finančno ravnateljstvo v Trstu z odlokom z dne 20. junija 1910, št. 340, oprostito osebne dohodnine, sem po § 3. postave o vojaški taksi tudi prost vojaške takse in zato prosim:

C. kr. namestništvo v Trstu naj mojemu prizivu ugodi in razveljavi zgornji plačilni nalog.

V Podmelcu, dne 1. avgusta 1910.

Ivan Šorli.

Izseljevanje.

Največjega pomena za vsakega avstrijskega državljana je določba o državnih osnovnih zakonih, da se sme vsak naseliti po vsem cesarstvu, koder se hoče, in da sme tudi zapustiti svojo državo, samo če mu niso na poti vojaške postave.

Za one dečke, ki še niso stari 14 let in se hočejo izseliti s svojimi starši, ni nobene zadržke, da bi jim okrajno glavarstvo ne izdalo potnih listov. Težje je pa že z onimi mladeniči, ki stoje nad 14. in 16. letom. Tem se sme izselitev dovoliti le, če se izselijo s svojimi starši in se je ali a) brezdvomno pojasnilo, da so stalno nesposobni za vojaško službovanje, ali je b) dognano, da so popolnoma nesposobni, ali c) če se je dokazalo, da so neobhodno potrebni staršem, ki se izselijo zato, da se morejo preživiti ž njihovo pomočjo.

Pravico, dati tako dovoljenje, ima deželna vlada (cesarsko namestništvo).

Kolek 1 K.

C. kr. deželna vlada

v Ljubljani.

Peter Majerle

iz Dola pri Črnomlju prosi, da se dovoli izselitev njegovemu 15 letnemu sinu Janezu.

Po raznih nezgodah sem izgubil vse svoje premoženje. Moj brat France, ki se je pred petimi leti izselil v Kanado v Severni Ameriki, mi je obljubil, da me vzame za paznika na svojem novem posestvu, če vzamem seboj tudi svojega sina, ki bo delal v bratovi tovarni. Jaz sem star že 60 let, kakor kaže priloženi krstni list, sem vdovec in zadnja leta vedno bolehen, da se sam ne morem preživeti. Zato prosim, da c. kr. deželna vlada dovoli mojemu sinu, izseliti se z menoj vred, da mi bo opora na moja zadnja leta.

Peter Majerle.

Tudi če je kdo prekoračil 16. leto, pa še ni bil na naboru ali če je bil za vse trikrat na naboru, sme mu deželna vlada dovoliti izselitev, če se izseli s starši vred in se je pri preiskavi, kateri se je nalašč podvrgel v prvem slučaju, spoznal za popolnoma in trajno nesposobnega, oziroma se je v poslednjem slučaju izbrisal končno iz nabornega imenika.

Kdor je star 33 let in pripada samo črni vojski, se more v mirovnem času izseliti, kamor mu drago.

V vseh drugih slučajih pa odloča o prošnjah za izselitev domobransko ministvo; prošnje pa je vlagati pri okrajnih glavarstvih (mestnih magistratih) Kolekujejo se s kolekom za 1 K.

Vsebina:

Vojaška dolžnost	3	Ženitev	26
Ugodnosti	5	Črna vojska	26
Prostovoljci	17	Vojaška taksa	27
Nabor	19	Izseljevanje	30
Orožne vaje	22		

Na opitku:

2. stran: Pravico imeti in nositi orožje.

3. in 4. stran: Orožništvo.

Orožništvo (žandarmerija).

(Postava z dne 25. decembra 1894, št. 1 drž. zak. iz 1895.)

C. kr. orožništvo je enotno vojaško urejeno stražništvo, ki ima namen skrbeti za javni red, mir in javno varnost.

Glede javne varnostne službe je orožništvo podrejeno okrajnim glavarstvom, v drugih stvareh pa svojim vojaškim predstojnikom. Ostalim civilnim oblastvom orožništvo ni podrejeno, vendar so pa sodišča in državna pravdnitstva upravičena, od orožništva kar naravnost zahtevati kako službo, druga oblastva, kakor tudi županstva se pa morajo obrniti na pristojno okrajno glavarstvo, če želi žandarmerijske pripomoči in le, če je nevarno odlagati, se ima orožništvo odzvati, če se ga zahteva tudi naravnost (brez okrajnega glavarstva).

Kadarkoli mora orožnik izpolniti svojo službeno dolžnost, rabi besede: „V imenu postave“ in v takih slučajih je vsakdo — bodisi civilnega ali vojaškega stanu — dolžan pokoriti se orožnikovemu pozivu. Seveda se nad kako nepostavnostjo pozneje lahko pritoži.

Če je orožnik v službi, sme z dolžno previdnostjo rabiti orožje:

1.) v slučaju silobrana, da odvrne proti svoji osebi ali proti življenju drugih oseb namerjen dejanski napad:

2.) da ukroti upor, ki meri na oviro njegovega službenega opravka, ter

3.) da ubrani ubežati nevarnemu hudodelniku, če nima nobenega drugega sredstva, da bi pridržal hudodelnika.

Orožništvo ima pravico za izvršitev svojih dolžnosti zahtevati podporo vseh organov javne službe,

posebno civilnih oblastev, drugih stražništev in posameznih njihovih članov, županstev in vojaških oblastev.

Ukleniti v verige sme orožnik le:

1. nevarne hudoodelnike, ali
2. manj nevarne osebe, če so hoteli iiti ali se ustavljati orožniku, ko jih je prijel ali vodil v zapor (eskortiral);

3. če se eskortiranje jetnikov raztegne v noč, in

4. če samo en orožnik pelje več ujetnikov.

V vsakem kraju, kjer je okrajno glavarstvo, biva po eno poveljstvo okrajnega orožništva, ki je vođa stražmojster. On je neposredni predstojnik orožniške postaje tega kraja ter poleg tega nadzoruje službo vseh drugih v istem političnem okraju se nahajajočih orožniških postaj.

Zelo aktuelno! Pravkar je izšel Zelo aktuelno!

jako zanimivi 3. snopič „Več luči“

pod naslovom

Halleyjev komet (repatica)

ali

Ne bo nas še konec 19. maja 1910.

Poljudno-poučna razprava.

Dobi se v vseh trafikah in knjigarinah.